

فیلم‌روز

نگاهی به فیلم سینمایی «خالق»

تقابل هوش مصنوعی در جهان غرب و شرق

آخرین روزهای سال ۲۰۲۳ را سپری می‌کنیم. پرتکرارترین کلمه‌ای که این روزهای منویم «هوش مصنوعی» است و چند دانشنامه وواژه‌نامه جهانی کلمه سال خود را به هوش مصنوعی اختصاص داده‌اند. چند روزی است که نسخه باکیفیت فیلم سینمایی «خالق» منتشر شده و گمان می‌کنم این فیلم یک آدرخش در دنیای سینمایی سایبرپانک باشد. فیلم سینمایی خالق اثر «گرت ادواردز» و با نقش آفرینی «جان دیوید واشنگتن» این روزها سروصداکرده است. داستان فیلم از همان ابتدا حیرت‌آور و بهت‌آفرین است. هوش‌های مصنوعی پیشرفت کرده‌اند و ناگهان در سال ۲۰۵۵ که بمب اتم در واشنگتن منفجر می‌شود و میلیون‌ها انسان می‌میرند، دولت آمریکا از روی ناچاری و کلافگی معاهده‌ای جهانی را پیگیری می‌کند تا استفاده و خلق هوش مصنوعی در سراسر جهان ممنوع شود اما یک گروه زیر بار نمی‌رود! آسیای نو برای خودش هوش مصنوعی می‌سازد و این اقلیم تبدیل به پناهگاهی برای هوش‌های مصنوعی و سایبورگ‌ها شده است. آمریکا هم ادعا می‌کند به دلیل هوش مصنوعی صدمه دیده و به آسیای نو و آزمایشگاه‌هایش داثما حمله می‌کند. قهرمان داستان ما، آقای «جاش» که قرار بوده به‌عنوان جاسوس در آسیای نو، خالق اصلی هوش مصنوعی را شناسایی و دستگیر کند، در همان جاتشکیل خانواده داده اما با حمله دوستان آمریکایی‌اش زندگی دوست‌داشتنی‌اش خراب می‌شود و همسر باردارش را از دست می‌دهد. او از آسیای نو می‌رود ولی باتشوپیق و حربه ماموران نظامی دولت آمریکا، باز هم طی عملیاتی به سرزمین مورد علاقه‌اش برمی‌گردد و با سایبورگ و هوش مصنوعی‌ای در هیئت کودک ۹ ساله آشنایی‌شود و متوجه می‌شود همسرش خود خالق اصلی هوش‌های مصنوعی در آسیای نو است و این کودک ۹ ساله هم توسط همسرش از روی جنیتی که آقای جاش پدرش بوده، ساخته شده است. از اینجا به بعد آقای جاش که قرار بود به‌عنوان مأمور آمریکا، این بچه را به قتل برساند، محافظ آن می‌م‌ود و تا پای جان از آن دفاع می‌کند و نهایتاًهم‌پروژه آمریکایی‌ها برای نابودی هوش مصنوعی شکست می‌خورد. فیلم سینمایی خالق تقابل اصلی وپیشین فیلم‌های سایبرپانکی را همان ابتدا حل کرده‌است. قبلاًسواله نژادانسان و هوش مصنوعی بود ولی در فیلم سینمایی خالق تصاویر عاطفی و بسیار احساسی میان انسان و هوش مصنوعی را مشاهده

می‌کنیم؛ هوش مصنوعی یک کودک انسانی را به سرپرستی گرفته و مثل مادری مهربان از او مراقبت می‌کند. انسان و هوش مصنوعی بایدکدیگرازدواج کرده‌اند، هوش مصنوعی راهب‌بودایی شده است و... اینجا اصلاًمسأله این نیست که هوش مصنوعی چه خصوصی تا انسان دارد، از فضا این دولت آمریکا بوده که به‌اشتباه بمب اتم را در واشنگتن منفجر کرد، تقصیر خودش بوده و این هوش‌های مصنوعی بی‌گناه بوده‌اند. تقابل اصلی در فیلم سینمایی خالق برسر «هوش مصنوعی آمریکایی» و «هوش مصنوعی چینی» است. هوش مصنوعی آمریکایی، مثل خود دولت آمریکا، جنگ‌طلب، نابودگر، ضدزندگی، ضدانسان و حتی ضدهوش است و در مقابل هوش مصنوعی آسیای نو طرفدار زندگی، آزادی، صلح، صفاوصمیمیت است. عجیب‌ترین‌که فیلم سینمایی خالق طرف هوش مصنوعی چین را می‌گیرد! بارها در برخی از مجموعه یادداشت‌های سینمای سایبرپانک ادعا شده بود که این آثار معمولاًحامل ایده‌های بصیرت‌بخش هستند اما فیلم سینمایی خالق از بصیرت‌بخشی‌گذر کرده و به دیدگاهی استراتژیک وآینده‌نگرانه ناظر به‌وضع موجودرسیده است. از نظر فیلم سینمایی خالق، جنگ هوش‌های مصنوعی قریب‌الوقوع است و دولت‌ها از هوش مصنوعی به‌عنوان جنگ‌افزار استفاده خواهند کرد و جنگ سرد و جنگ جهانی آینده، نژاد میان هوش مصنوعی چینی و هوش مصنوعی آمریکایی است.

خبر

فهرست ۱۸ مستند جایزه شهید آوینی، هفدهمین جشنواره فیلم مستند ایران «سینماحقیقت» به این شرح است:
ا- «۳۲۴» به کارگردانی مهدی حاجی یوسف، «احمد» به کارگردانی مصطفی رزاق کریمی، «آخرین زنگی زمانه» به کارگردانی مهرداد خاکی، «آن‌ها» به کارگردانی مصطفی سیفی، «برابر انسیه» به کارگردانی سید صادق کاظمی، «بی‌قرار» به کارگردانی محمدعلی فارسی، «پایان جنگ» به کارگردانی علی محمد صادقی، «پلی که نیست»

مستندهای جایزه آوینی «سینما حقیقت»

نسرین بختپور
گروه فرهنگ و هنر

راهبرد تعامل فرهنگی با کشورها را از سینما، یکی از ابزارهای تأثیرگذاری بر افکار عمومی است و اولین قدم این است که دیدگاه ما نسبت به سینما، بین‌المللی و فرامطقه‌ای باشد. سראغاز این موضوع توجه به کشورهای همسایه و حوزه‌های تمدنی مشترک است، زیرا دستاوردهای قابل‌توجهی از جنبه‌های تأثیرگذاری، اقتصادی و سیاسی به همراه خواهد داشت. سینما به عنوان یک هنرصنعت، برای اعتلائایزمن‌دان است که بازارمختصی داشته باشد اما چنین استراتژی‌ای نیاز به نقشه راه دارد. سینمای ایران که در عمر ص‌دو چند ساله خود همواره به عنوان یک سینمای شریف در مجامع جهانی درخشیده، هنوز نقشه‌راه مشخصی برای ابعاد فرهنگی و اقتصادی خود ندارد. دل‌خوش کردن به حضور در جشنواره‌ها و رویدادهای سینمایی همچون، اسکار، کن، برلین و... که گاهی تعارض منافع با رویکردهای سینمای ایران اسلامی دارد، نمی‌تواند نقشه راه سینمای ایران باشد. ای‌کاش در طول چهار دهه اخیر، مسئولان و متولیان سینمای ایران، به هیأت‌ها و کارشناسانی فکر می‌کردند که برای حضور فیلم‌های ایران در بازارهای جهانی، به‌خصوص بازار فیلم کشورهای اسلامی و آسیایی و... مستقل، شورومشورت می‌کردند، جلسه‌گرفته‌وبه‌بحث می‌پرداختندکه کدام فیلم را برای اکران در سینمای کشورهای منطقه انتخاب کنند؟ چه فیلمی را برای نمایش در ممالک اسلامی بفرستند؟ برای حضور سینمای ایران در کشورهای شرق آسیا به‌عنوان پرجمعیت‌ترین کشورهای جهان چه فکری کنند؟ مردم سرزمین‌های آفریقایی را چگونه درآیند؟ و...

نقشه‌راه برای سینمای بین‌المللی ایران

بدون شک همکاری مشترک فرهنگی بین کشورها، به‌ویژه در یک منطقه جغرافیایی از جمله اتفاقات خوبی‌است که موجب می‌شود ما با فرهنگ، نوع زیست و پوشش، هنجارهای مورد پذیرش و حتی فرهنگ عمومی کشورهای همسایه بیشتر آشنا شویم. آشنایی با فرهنگ یک کشور همچوا، درک ما را از جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، بیشتر می‌کند و با وجود چالش‌ها و مسائل مان مثل اقتصادی و سیاسی که بیشتر با همسایگان است، راه بحران‌های احتمالی را می‌بندد. بر همین اساس ما نیازمند یک نقشه راه جامع برای تأثیر فرهنگی سینما هستیم. از سال گذشته گفت‌وگوی جام‌جم با محمد خراعی، رئیس سازمان سینمایی تأکید شد که رویکردها به جنبه‌های بین‌المللی سینما در حال تغییر است و با وجود گذشت ۱۰ ماه از این مصاحبت، شاهد رویکردهای مثبتی از سوی سازمان سینمایی هستیم. یکی از جنبه‌های همکاری‌های مشترک فرهنگی در منطقه در چارچوب تفاهم‌نامه‌های سینمایی اتفاق می‌افتد و می‌توانیم از این ظرفیت استفاده حداکثری داشته باشیم تا سینمای خود را بیش از پیش احیا کنیم. همکاری مشترک سینمایی بین کشورهای، جزو پیشنهاداتی بود که روزنامه جام‌جم در گزارش‌های متعدد پیشنهاد داده و به نظر می‌رسد که سازمان سینمایی در دوره جدید هم و غم خود را برای افزایش همکاری‌های سینمایی به کار بسته است. یکی از کارهایی که از زمان روی کار آمدن دولت جدید پیگیری شده، تفاهم‌نامه‌هایی‌است که محمد خراعی در سفر به کشورهای منطقه برای افزایش دانش سینمایی و تولید مشترک آثار سینمایی انجام داده است. تفاهم‌نامه‌هایی که در این مدت بسته شده، از فروردین سال گذشته آغاز و تا پایان امسال امتداد داشته‌است.

نخستین فیلم سینمایی ایران و عمان

اولین تفاهم‌نامه‌ای که در فروردین ۱۴۰۱ امضاء شد، مربوط به همکاری سینمایی مشترک ایران و عمان است. این تفاهم‌نامه همکاری در زمینه تولید فیلم سینمایی مشترک «لوه‌لوه» (مروراید) میان فعالان سینمایی ایران و با حضور حمید العامری، رئیس انجمن سینمای عمان بسته شد. فعالان سینمایی بخش خصوصی ایران و عمان در قالب این تفاهم‌نامه موافقت کردند تا فاز اجرایی تولید این فیلم بلند داستانی را کلید بزنند. به هرحال، با توجه به شناخته‌شده بودن سینمای ایران در جهان و ظرفیت‌های مناسب سینمایی ایران فرصتی برای انواع همکاری‌های مشترک سینمایی فراهم شد تا ظرفیت‌های سینمای ایران در جهان بیش از پیش شناخته شود.

به کارگردانی محمدرضا حاج محمد حسینی، «تفنگداران جنوب» به کارگردانی علی بلند نظر، «داستان بارانی» به کارگردانی حسین نژادموسی، «دوتل بوکمال» به کارگردانی سیماحسینی، «سال‌های سرخ» به کارگردانی میلاد محمدی، «سر به هوا» به کارگردانی سیدمسعودامامی، «عیدوک» به‌کارگردانی امیر عسکری، «فرشته‌ها» به کارگردانی مهدی زمانپور کیاسری، «قوی دل» به کارگردانی علی فراهانی صدر، «می‌مات» به کارگردانی محمدعلی

تفاهم‌نامه‌های سینمایی و راهکارهای تعامل فرهنگی در منطقه

دیپلماسی با سینما

همکاری سینمایی ایران و عراق

دومین تفاهم‌نامه همکاری مربوط به سینمای ایران و عراق مربوط به مرداد ۱۴۰۱ می‌شود. افزایش همکاری‌های دو کشور برای توسعه و پیشرفت حوزه سینما، تبادل اطلاعات پژوهش‌ها و انتشار آثار مشترک، همکاری در تولید آثار سینمایی (با توجه ویژه به ساخت آثار کودک و نوجوان)، آثار مستند و کوتاه، ارتقای سطح دانش فنی و تخصصی از راه انجمن سینمای جوانان ایران، تسهیل در برگزاری هفته‌های فیلم، حضور سینماگران دو کشور در جشنواره‌ها و سایر رویدادهای فرهنگی، تسهیل در تبادل و مشارکت نیروهای متخصص در پروژه‌های سینمایی دو کشور از محورهای اصلی مورد توافق دو کشور بوده است. علاوه‌بر این، آموزش و تربیت نیروی انسانی، برگزاری کارگاه‌های تخصصی و اعزام استادان، تولید مشترک آثار سینمایی و مستند، مشاوره برای کمک به ساخت و تجهیز اماکن سینمایی از دیگر موارد مورد توافق در این تفاهم‌نامه‌است.

تفاهم‌نامه سینمایی ایران و روسیه

۳۱ خرداد سال جاری تفاهم‌نامه همکاری سینمای ایران و روسیه امضا و اوایل آبان نیز نشست تخصصی برخط میان محمد خراعی، رئیس سازمان سینمایی و انتونویو کونتسوا، مدیرکل بین‌الملل وزارت فرهنگ روسیه برگزار شد. در این گفت‌وگو کونتسوا گزارشی از اقدامات صورت‌گرفته در حوزه برگزاری جشنواره فیلم «خزر» ارائه داد و محمد خراعی نیز درباره همکاری‌های مشترک اتفاق افتاده در یک‌ساله اخیر توضیحاتی ارائه داد. خراعی حضور فیلم‌های ایرانی در جشنواره مسکو و کسب دو جایزه اصلی، برپایی هفته فیلم روسیه با حضور هیأت عالی رتبه انجمن فیلمسازان روسیه در ایران، حضور هیأت روسی به ریاست رئیس سازمان سینمایی روسیه در جشنواره و بازار فیلم فجر، حضور مدیران سینمای ایران در نشست سن پترزبورگ، فراهم شدن مقدمات همکاری با شرکت Red Square برای پخش، توزیع و تولیدات مشترک و... را از جمله همکاری‌های سینمایی ایران و روسیه برشمرد.

رخشانی و «همسفر» به کارگردانی محمد حسین حیدری. گفتنی است، جایزه شهید آوینی یکی از بخش‌های با سابقه جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت است که به نام شهید مرتضی آوینی نام‌گذاری شده و هر سال سه تندیس طلایی، نقره‌ای و برنزی را به مستندهای منتخب ارائه می‌کند. این جشنواره با دبیری محمد حمیدی مقدم از ۲۷ آذر تا ۵۲ برگزار می‌شود.

برش

پیشبرد دیپلماسی فرهنگی از راه تصویر

غفلت از وجوه مختلف هنر—صنعت سینما در ابعاد بین‌المللی در چهار دهه اخیر باعث رشد نامتوازن سینما در کشور ما شده است. یکی از مهم‌ترین مصداق‌های این رشد نامتوازن را می‌توان نبود تناسب بین جوازب کسب شده هنرمندان در سطح جهانی و سهم کم سینمای ایران از بازار جهانی بدانیم. کارشناسان معتقدند رشد نامتوازن بین‌المللی سینمای ایران به‌دلیل نوع‌نگاه نامتوازن سیاست‌گذاران فرهنگی و سینماگران در دهه‌های اخیر بوده است اما ما می‌توانیم با توجه به محتوای هدفمند و انتخاب آگاهانه این محتوا در بازار هدف، این مشکل را برطرف کنیم و به توسعه پایدار در زمینه سینما برسیم. البته این یکی از رویکردهای جامعی است که می‌توانیم به صنعت سینما داشته باشیم و در صورتی که این رویکرد ادامه پیدا کند، می‌تواند وجوه اقتصادی و تجاری سینما را تضمین کند و علاوه بر این واسطه‌ای برای پیشبرد دیپلماسی فرهنگی از راه سینما باشد.

همچنین آمادگی تولید مشترک آثاری مبتنی بر مؤلفه‌های دو کشور را داریم و خواهان توافق در حوزه‌های مختلف اعم از تولید مشترک، تبادل تجربه و استاد و حضور در جشنواره‌های متقابل هستیم. آن‌اصحت کاکایف، معاون وزیر فرهنگ و مدیر کمیته دولتی رادیو، تلویزیون و سینمای ترکمنستان نیز در این گفت‌وگو از گسترش همکاری‌های سینمایی و فرهنگی دو کشور استقبال کرد.

ظرفیت‌سنجی سینمای ایران برای حضور بین‌المللی

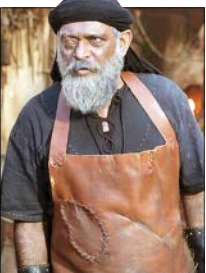
هرچند اشاره به این تفاهم‌نامه‌های می‌تواند نویدی برای ارتقای سینمای ایران باشد اما می‌توانیم پیشنهادهایی برای بهتر ظاهر شدن یک فیلم در بازار بین‌المللی کشورهای منطقه داشته باشیم. برای ظاهر شدن در سطح بین‌المللی شناخت ویژگی‌های سینمای ایران خالی از لطف نیست. سینمای ایران بنا به موقعیت جغرافیایی که در آن قرار گرفته و همچنین پیشینه تاریخی فرهنگی و اسلامی به باکی، سادگی و اخلاق‌محور بودن و همچنین کم‌بودجه بودن فیلم‌هایش در دنیا شناخته می‌شود؛ یعنی بیش از آن‌که به طراحی صحنه توجه کند، روی مفهومی که قرار است به مخاطبان منتقل کند، تکیه می‌کند، ما به اعتبار همین شکل از سینما توانستیم بین سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۹۴ در بخش فیلم‌های بلند سینمایی ۲۲ جایزه بین‌المللی (فقط در بخش بازیگری) دریافت کنیم. همچنین در سایر بخش‌های کارگردانی، تصویربرداری، فیلم‌های کوتاه، مستند و انیمیشن نیز جوایزی دریافت کرده‌ایم. سینمای مستند و انیمیشن ایران نیز به‌قدری اعتبار دارد که در سال‌های اخیر توانسته بیشترین سهم جوایز دریافت بین‌المللی را به‌دست بیاورد. در بررسی موفقیت آثار مستند بیان همین نکته کافی است که با بیش از ۱۲۷ حضور در جشنواره‌های معتبر دنیا توانسته ۳۹ جایزه از جشنواره‌های معتبر جهانی کسب کند.

لزوم شناسایی مخاطبان ملی و بین‌المللی

به‌هرحال مهم است که سینمای ایران را از جنبه رسانه، صنعت، تجارت و بازاریابی بررسی کنیم. سینما در بعد رسانه‌ای، وظیفه انتقال پیام به مخاطبان را به‌عهده دارد اما واقعیت این است که در قدم‌های بعدی چرخه اقتصادی سینمای ایران از لحاظ صنعتی بودن کامل نشده و این سینما هنوز با صنعتی بودن فاصله دارد؛ بنابراین برای به‌دست آوردن توجه مخاطبان در این بازار، نیاز به برنامه‌ای در سطح ملی و جهانی داریم چراکه توجه مخاطبان داخلی حتی با توجه به زیست‌بوم هر منطقه‌ای متفاوت است؛ چه رسد به این‌که بخواهیم سازوکاری برای جلب توجه مخاطبان بین‌المللی و همکاری مشترک بین‌المللی در نظر بگیریم. درک مخاطبان از سینمای ایران در سطح بین‌المللی حتی با توجه همسایه بودن با کشورهای منطقه متفاوت می‌شود. بخش دیگری از بین‌المللی شدن سینمای ایران ادامه همکاری‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای با کشورهای است که بیشترین ظرفیت‌های فرهنگی را با ما دارند.

تولید

آمادگی «شور عاشقی» برای حضور در جشنواره فجر

نخستین عکس‌ها از فیلم سینمایی «شور عاشقی» به کارگردانی داریوش یاری با مضمون قصه‌ای از کاروان اهل بیت (ع) پس از واقعه کربلا منتشر شد. در این فیلم داریوش یاری با بهره‌گیری از یک فیلم‌نامه دراماتیک، روایت تفکرپرانگیزی از حرکت کاروان اهل بیت (ع) در مسیر کوفه را به تصویر کشیده است. سیده شهره موسوی، مهدی زمین‌پرداز، پیام احمدی‌نیا، نادر فلاح، علیرضا استادی، سیامک صفری و... از جمله هنرمندانی هستند که در این فیلم بازی کردند. «شور عاشقی» سومین ساخته سینمایی داریوش یاری است که برای حضور در جشنواره بین‌المللی فیلم فجر آماده می‌شود. تصویربرداری این فیلم در یکی از مناطق کویری خور و بیابانک به‌طور کامل به اتمام رسیده و حالا در آخرین مراحل فنی است. قرار است بنیاد سینمایی فارابی ۱۷ فیلم سینمایی مشارکتی بسازد که تا به حال فیلم‌های «شه‌سوار»، «آسمان غرب»، «میزو»، «صبح اعدام» و حالا هم «شور عاشقی» – در مشارکت با بنیاد شهید– معرفی شده‌است.

معرفی داوران جایزه پژوهش سال سینما

داوران ششمین دوره جایزه پژوهش سال سینمای ایران در حکمی از سوی قادر آشنا، دبیر این رویداد فرهنگی معرفی شدند. حسن بلخاری قهی، محمدرضا حسنائی، مجید شاه‌حسینی، رامتین شهپازی، توحید محرمی، مسعود نقاش‌زاده و بهمن نامور مطلق از اساتید حوزه سینما و فرهنگ و هنر دآوری آثار رسیده به ششمین دوره جایزه پژوهش سال سینمای ایران را برعهده دارند. حسن بلخاری قهمی، دکترای فلسفه هنر و زیبایی‌شنایی دانشکده همدرد دهلی نو، محمدرضا حسنائی، عضو هیأت علمی دانشکده سینما و تئاتر دانشگاه هنر، مجید شاه‌حسینی، پژوهشگر و مدرس در حوزه سینما، رامتین شهپازی، منتقد و کارشناس ارشد ادبیات نمایشی و توحید محرمی، مدیر پژوهش و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی هستند. مسعود نقاش‌زاده نیز دبیر دوره چهلیم جشنواره فیلم فجر و همچنین بهمن نامور مطلق دبیر دانشیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی است. برگزیدگان رویداد فرهنگی در مراسم اختتامیه که ۱۰ دی برگزار می‌شود، معرفی خواهند شد.

رویداد

قاب

دو قدم مانده به مخاطب ۲۸ میلیونی

تعداد مخاطبان فیلم‌ها با توجه به این که هنوز به پایان سال نرسیده‌ایم، ۱۰ میلیون کمتر از کل مخاطبان سال ۹۷ هستند. به احتمال زیاد تعداد مخاطبان تا پایان سال ۱۴۰۲ به بیش از ۲۰ میلیون نفر می‌رسد اما باید ببینیم که می‌تواند رکورد تعداد مخاطبان سال ۹۷ را که نسبت به سال‌های قبل از خود بیشتر است، بشکند و مرز ۲۸ میلیون نفر را رد کند یا نه؟ تعداد مخاطبان سینمای ایران درحالی‌طی یک عملکرد خوب، به حدود ۲۰ میلیون نفر رسیده که احتمال می‌رود تا پایان امسال، رکورد ۲۳ ساله سینمای ایران در زمینه جذب مخاطب شکسته شود.

